

Handläggare
shrikant.ward@huddinge.se

Kommunstyrelsen

Förslag om att avveckla LOV inom hemtjänst och införa LOU

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Med upphävande av det valfrihetssystem (LOV) inom hemtjänsten som fullmäktige beslutade om den 8 december 2008, § 209, ska en ny modell för hemtjänst införas i Huddinge kommun som baseras på lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU).
2. Vård- och omsorgsnämnden uppdras utreda och återkomma med förslag på en upphandlingsmodell för hemtjänsten enligt punkten 1 som tillgodoser kvalitetskrav, goda arbetsvillkor, brukarnas valfrihet, effektivt nyttjande av skattemedel, tillförsäkrar insyn, motverkar välfärds kriminalitet och bidrar till samtliga tre hållbarhetsperspektiv.
3. Den nya modellen enligt punkten 1 ska införas efter det att ny modell är beslutad och upphandling är genomförd.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har i Mål och budget 2023 gett vård- och omsorgsnämnden i uppdrag att utreda en hållbar bemanningsstrategi och kvalitetssäkrad kompetens inom hemtjänsten. Ärendet har samberetts med socialförvaltningen.

Socialförvaltningen har jämfört tre alternativ: två alternativ med upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) där kommunen delas in i geografiska områden med olika utförarfördelningar samt en modell där hemtjänsten bedrivs helt i egen regi (bilaga 1).

De samberedande förvaltningarna föreslår att valfrihetssystemet (LOV) inom hemtjänsten upphävs och att kommunen i stället inför en ny modell för hemtjänst som baseras på lag om offentlig upphandling (LOU). Förslaget innebär att kommunen delas in i geografiska områden och att en utförare är ensam verksam i ett område. Den kommunala utföraren tilldelas områden som motsvarar 40–50 procent av verksamhetens totala volym för samtliga områden. För övriga områden upphandlas en utförare per område enligt LOU. Det innebär att den utförare som vinner upphandlingen i ett område ansvarar för all hemtjänst i det området. Den

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
141 85 Huddinge

Besök
Kommunalvägen 28

Tfn vxl 08-535 300 00

huddinge@huddinge.se
www.huddinge.se

föreslagna modellen bibehåller möjligheten för externa hemtjänstaktörer att verka i Huddinge kommun samtidigt som kommunens möjlighet att förebygga välfärds kriminalitet ökar.

Vidare konstaterar de samberedande förvaltningarna att LOV inom hemtjänsten varken är socialt- ekologiskt- eller ekonomiskt hållbart. Förvaltningens föreslagna modell skapar bättre förutsättningar för omställning till god och nära vård, minskade resor samt mindre ekologiska avtryck som leder till bättre planeringsförutsättningar vilket påverkar både ekonomi och kvalité positivt. Genom att begränsa antalet utförare kan uppföljning och kvalitetskontroll förbättras, samtidigt som risken för fusk minskar. LOV är inte den mest gynnsamma modellen för att trygga en hållbar välfärd. Med hänvisning till ovanstående föreslås en övergång till LOU för att långsiktigt säkerställa en hållbar bemanningsstrategi och kvalitetssäkrad kompetens inom hemtjänsten.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige har i Mål och budget 2023 gett vård- och omsorgsnämnden i uppdrag att utreda en hållbar bemanningsstrategi och kvalitetssäkrad kompetens inom hemtjänsten, där delaktighet och reellt inflytande för medarbetare som möter individer i behov av stöd, vård och omsorg ska stå i fokus. Ärendet har samberetts med socialförvaltningen.

Kommunfullmäktige beslutade den 8 december 2008, § 209, om att införa ett valfrihetssystem inom hemtjänsten enligt lag om valfrihetssystem (LOV). Sedan 2009 har LOV tillämpats inom hemtjänsten i Huddinge kommun. LOV reglerar vad som gäller för upphandlande myndigheter som inför ett valfrihetssystem enligt LOV och därmed överläter till den enskilde att välja utförare av de tjänster som omfattas. LOV är ett alternativ till upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU).

Utifrån uppdraget i Mål och budget 2023 har förvaltningen genomfört en omfattande utredning av hemtjänsten, med fokus på social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. I utredningen har tre alternativ jämförts: två alternativ med upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) där kommunen delas in i geografiska områden med olika utförarfördelningar samt en modell där hemtjänsten bedrivs helt i egen regi (bilaga 1).

De samberedande förvaltningarna föreslår att valfrihetssystemet (LOV) inom hemtjänsten upphävs och att kommunen i stället inför en ny modell för hemtjänst som baseras på lag om offentlig upphandling (LOU). Förslaget innebär att kommunen delas in i geografiska områden och att en utförare är ensam verksam i ett område. Den kommunala utföraren tilldelas områden som motsvarar 40–50 procent av verksamhetens totala volym för samtliga områden. För övriga områden upphandlas en utförare per område enligt LOU. Det innebär att den utförare som vinner upphandlingen i ett område ansvarar för all hemtjänst i det området.

Med stöd av en minoritetsåterremiss i kommunfullmäktige den 9 april 2025 återremitterades ärendet. Förvaltningen avser att följa det redan lagda ordförandeförslaget som innebär att Vård- och omsorgsnämnden uppdras att utreda och återkomma med förslag på en upphandlingsmodell för hemtjänsten som tillgodoser kvalitetskrav, goda arbetsvillkor, brukarnas valfrihet, effektivt nyttjande av skattemedel, tillförsäkrar insyn, motverkar välfärds kriminalitet och bidrar till samtliga tre hållbarhetsperspektiv. Förvaltningen avser att återkomma med ett förslag enligt ovanstående.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelsens förvaltning konstaterar att äldreomsorgen står inför betydande framtida utmaningar, såsom en växande andel äldre vilket medför ekonomiska utmaningar och en befarad brist på kvalificerad personal. Målet är att äldre både ska kunna och vilja bo kvar hemma så länge som möjligt. Hemtjänsten har en central roll i detta arbete, med målet att skapa trygghet och stärka den enskildes självständighet.

Förvaltningens föreslagna modell innebär att Huddinge kommun delas in i geografiska områden med en ensam utförare per område, där egen regi utgör 40–50 procent av verksamhetens totala volym för samtliga områden och externa hemtjänstleverantörer ska utgöra resterande del av verksamhetens totala volym för samtliga områden. Förvaltningens föreslagna modell möjliggör bättre förutsättningar för god och nära vård, minskade resor samt mindre ekologiska avtryck vilket leder till bättre ekonomiska förutsättningar. Vidare är bedömningen att den föreslagna modellen kommer att leda till bättre planeringsförutsättningar i samband med schemaläggningen vilket medför ytterligare kvalitets- och arbetsmiljöförbättringar.

Kommunstyrelsens förvaltning instämmer i socialförvaltningens bedömning om att LOV inom hemtjänsten inte är hållbart, då det varken är socialt- ekologiskt- eller ekonomiskt fördelaktigt. LOV försvårar omställningen till god och nära vård, försämrar kontinuitet och krisberedskap samt skapar osäkra anställningsförhållanden.

Genom en begränsning av antalet utförare underlättas uppföljning, risken för fusk och bedrägerier minskar samt en förbättrad kvalitetskontroll kan uppnås. Den föreslagna modellen ger även utföraren bättre förutsättningar att planera verksamheten och arbeta mer effektivt inom ett avgränsat område. Ett begränsat antal utförare innebär dessutom att det skapas bättre förutsättningar för samverkan med andra aktörer, exempelvis vårdcentraler och larmpatrullen, samt underlättar samordning vid krissituationer. Dessutom bedöms det vara både kostnadseffektivt och ekologiskt hållbart. Förslaget förväntas minska restider och främja att så många resor som möjligt i samband med hemtjänstbesök sker med cykel eller till fots. Förslaget bedöms också medföra kvalitets- och arbetsmiljöförbättringar, såsom bättre förutsättningar för omställningen till god och nära vård samt förbättrad planering, vilket kan ge tryggare anställningsförhållanden vilket också påverkar kvaliteten för brukarna positivt.

Med hänvisning till ovanstående rekommenderar kommunstyrelsens förvaltning kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Kommunstyrelsen förvaltning bedömer att en avveckling av valfrihetssystemet (LOV) och införandet av en modell som delas in i geografiska områden med en ensam utförare per område skapar bättre förutsättningar för att bedriva en mer effektiv verksamhet. Områdesindelningen behöver beakta geografi, vägnät och tillgång till kollektivtrafik i syfte att minimera restider samtidigt som det måste finnas tillräckligt med volymer för att en utförare ska kunna bedriva en effektiv verksamhet.

Förvaltningens förslag innebär möjligheter till minskade resor samt mindre ekologiska avtryck, vilket leder till bättre ekonomiska förutsättningar. Vidare är bedömningen att den föreslagna modellen kommer leda till bättre planeringsförutsättningar även för schemaläggning vilket medför ytterligare kvalitets- och arbetsmiljöförbättringar.

Förslaget medför inga juridiska konsekvenser.

Camilla Broo
Kommundirektör

Anna Tengelin Skoog
Biträdande kommundirektör

Bilagor

Bilaga 1. Utredning -framtidens hemtjänst

Beslutet ska skickas till

Vård- och omsorgsnämnden